

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

*Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015,
IDT)*

**Кафедра товарознавства, експертизи та торговельного
підприємництва**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради

28.03.2022

протокол № 2, п. 10

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 31.03.2022 № 63

**ВИРОБНИЧА (ПЕРЕДДИПЛОМНА) ПРАКТИКА /
PRE-DIPLOMA PRACTICAL TRAINING**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«магістр» / «master»
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування» / 07 «Management and administration»
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / 076 «Business, trade and exchange activities»
Освітні програми	Товарознавство та експертиза в митній справі / Science of Commodity and Customs Affair Expertise Підприємництво, торгівля та біржова діяльність / Business, trade and exchange activities

Розробники: Шарко Віталій, доктор економічних наук, доцент
Сіренко Світлана, кандидат технічних наук, доцент
Тернова Алла, кандидат технічних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – Шарко Віталій, доктор економічних наук, доцент

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва 14.03.2022, протокол № 02; на засіданні вченої ради факультету торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування від 18.03.2022, протокол № 02.

Рецензенти: Гирич Сергій, кандидат технічних наук, доцент
Гавенко Михайло, директор Приватного підприємства
«Культтовари-Вінниця»

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 31.03.2022 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 2,55.
Обл.-вид. арк. 1,93. Тираж 5. Зам. № 21.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Магістерська підготовка реалізує одну з основних професійно-освітніх програм у багатоступеневій структурі вищої освіти.

Робоча програма виробничої (переддипломної) практики визначає зміст та порядок її проходження здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Робочу програму розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положення ВТЕІ ДТЕУ «Про проведення практики здобувачів вищої освіти» від 07.02.2022 № 35.

Практика здобувачів вищої освіти є обов'язковою складовою підготовки фахівців за спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітніми програмами «Товарознавство та експертиза в митній справі», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», цілеспрямованою діяльністю щодо поглибленого здобуття теоретичних знань та практичних навичок на різних етапах навчання, проводиться у виробничих умовах на базах практики (підприємствах, організаціях, установах).

Професійна підготовка здобувачів освітнього ступеня «магістр» визначається навчальним планом, важливою складовою якого є виробнича (переддипломна) практика.

Метою виробничої (переддипломної) практики є підготовка здобувачів вищої освіти до вирішення фахових завдань, розвиток навичок і вмінь, набутих в процесі вивчення дисциплін фахового спрямування, а також завдань, пов'язаних з виконанням кваліфікаційної роботи.

Основними завданнями виробничої (переддипломної) практики є:

- розвиток навичок і вмінь інформаційно-аналітичної, проектно-дослідницької та інноваційної діяльності для вирішення прикладних проблем в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;
- набуття вмінь адаптації теоретичних положень і методичного інструментарію, викладеного у спеціальній літературі, передового досвіду підприємництва в умовах діяльності конкретного підприємства;
- закріплення практичних навичок здійснення товарознавчих досліджень, формування інформаційного, правового та методичного забезпечення з сутності проблем, що вирішуються;
- здійснення апробації та впровадження розроблених рекомендацій і пропозицій у практичну діяльність підприємства-бази практики.

Під час виробничої (переддипломної) практики здобувач вищої освіти повинен продемонструвати систему вмінь і навичок щодо вирішення типових завдань відповідно до вимог освітньої-професійних програм «Товарознавство та експертиза в митній справі», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітнього ступеня «магістр».

Зміст виробничої (переддипломної) практики визначається

навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти для здобуття освітнього ступеня «магістр», відповідними програмами освітніх компонент, а також вимогами роботодавців.

Об'єктами практики можуть бути підприємства різних форм власності, видів господарської діяльності, організаційно-правового статусу, які є юридичними особами та здійснюють торговельну, виробничо-торговельну, маркетингову, логістичну, посередницьку, оптово-збутову та інші види підприємницької діяльності, з якими укладено договори співробітництва.

Підприємства мають відповідати сучасним вимогам, застосовувати передові форми та методи управління, впроваджувати прогресивні технології виробництва та організації праці. Крім того, штат підприємства має бути укомплектований висококваліфікованими фахівцями, здатними створити відповідні умови здобувачам вищої освіти для здобуття професійних навичок. Робочим місцем практиканта є відділи (департаменти): комерційний, з прийому товарів, комплектації, продажу/збуту, доставки, внутрішньої реклами, логістики, маркетингу, інші економічні служби та структурні підрозділи підприємства, що сприятимуть адаптації випускників на майбутніх робочих місцях.

Виробнича (переддипломна) практика для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» денної та заочної форм навчання проводиться відповідно до вимог стандарту вищої освіти, структури навчального плану та графіка освітнього процесу. Тривалість виробничої (переддипломної) практики встановлюється календарним планом.

Робоча програма виробничої (переддипломної) практики складається із таких розділів:

1. Загальні положення.
2. Організація та керівництво виробничою (переддипломною) практикою.
3. Зміст виробничої (переддипломної) практики.
4. Підведення підсумків виробничої (переддипломної) практики.
5. Додатки.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ВИРОБНИЧОЮ (ПЕРЕДДИПЛОМНОЮ) ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію та проведення виробничої (переддипломної) практики покладається на керівника від ВТЕІ ДТЕУ. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює завідувач практики та керівник практики від ВТЕІ ДТЕУ.

Декан факультету торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування разом з випусковою кафедрою товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва здійснює підготовчу роботу з розробки та укладання з базами практик довгострокових договорів про проходження практики здобувачами вищої освіти. З дозволу кафедри здобувачі вищої освіти можуть самостійно обирати об'єкти для проходження виробничої (переддипломної) практики та індивідуально укладати з ними відповідні договори.

Керівництво практикою здійснюють:

від інституту – керівники кваліфікаційних робіт;

від підприємства, обраного базою практики – призначена посадова особа цього підприємства.

Розподіл здобувачів вищої освіти за базами практики і призначення керівників проводиться деканом факультету торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування за поданням кафедри товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва і затверджується наказом директора ВТЕІ ДТЕУ.

Виробнича (переддипломна) практика здобувачів вищої освіти проводиться відповідно до індивідуальних календарних графіків, які розробляються керівниками практики від інституту та підприємства. Практикант повинен вести щоденник виробничої (переддипломної) практики, у якому він занотовує інформацію про виконану роботу.

Методичне керівництво виробничою (переддипломною) практикою здійснюється кафедрою товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва. Відповідальність за організацію практики у місцях практики згідно договору з інститутом покладається на керівника підприємства. Загальне керівництво практикою здобувачів вищої освіти здійснюється головним спеціалістом підприємства згідно з наказом його керівника.

До початку практики здобувач вищої освіти на організаційних зборах, які проводять завідувач виробничої практики інституту та призначена завідувачем кафедри відповідальна особа з питань практики від кафедри товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва, отримує:

- робочу програму практики;
- договір (додаток А);
- направлення (додаток Б);
- паспорт бази практики (додаток В);

– щоденник (додаток Г);

– індивідуальне завдання (додаток Д);

Обов'язки безпосередніх керівників, призначених на об'єктах практики, зазначені в окремих розділах договору на проведення практики.

Керівництво практикою від підприємства

Керівництво практикантами на об'єктах практики, з якими укладено договір, здійснюється керівниками підприємств, начальниками торговельних відділів, провідними фахівцями дослідницьких, контролюючих, експертних організацій та іншими кваліфікованими спеціалістами з повною вищою освітою.

Основними обов'язками керівників практики від підприємства-об'єкта практики є:

– створення необхідних організаційно-технічних умов для проходження практики;

– забезпечення здобувачів вищої освіти необхідною інформацією, документами, нормативними та іншими матеріалами;

– забезпечення здобувачів вищої освіти необхідним обладнанням, апаратурою, комп'ютерними програмами;

– забезпечує проведення інструктажу та дотримання здобувачами вищої освіти правил техніки безпеки й охорони праці на робочому місці;

– залучення практикантів до активної участі в поточній роботі структурного підрозділу підприємства;

– забезпечує виконання погодженого з навчальним планом графіку проходження практики на підприємстві;

– контролює дотримання практикантами правил внутрішнього розпорядку;

– формує відгук та оцінює роботу здобувача вищої освіти (практиканта) за результатами проходження практики.

Керівництво практикою від інституту

До керівництва практикою здобувачів вищої освіти за магістерськими програмами залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники кафедри товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва. Загалом керівництво практикою полягає у видачі здобувачам вищої освіти індивідуальних завдань та необхідних інструкцій щодо її проходження, а також у наданні щотижневих (за графіком) консультацій в інституті та прийманні заліків з практики.

Основними обов'язками керівників практики від інституту є:

– оцінювання відповідності бази практики основним завданням, які передбачені робочою програмою практики;

– здійснення всіх організаційних заходів перед відправленням здобувачів на практику та забезпечення її робочою програмою;

– проведення разом з деканом установчих зборів здобувачів вищої освіти, які відправляються на практику;

- складання графіку виконання завдань, передбачених робочою програмою практики;
- формування завдання практикантам зі збору матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи;
- регулярне консультування здобувачів вищої освіти згідно із затвердженим графіком;
- контроль дотримання термінів (календарного плану) виконання програмних завдань та перевірка заповнення щоденників з практики;
- участь в роботі комісій по захисту практики, які створюються на цей період на кафедрі;
- інформування здобувачів вищої освіти про порядок складання заліку за результатами проходження практики;
- узагальнення та подання на кафедру результатів проходження практики та пропозицій щодо її удосконалення.

Обов'язки здобувачів вищої освіти при проходженні практики:

- до початку виробничої (переддипломної) практики одержати в інституті всі необхідні документи (договір, направлення, паспорт бази практики, робочу програму практики, щоденник, індивідуальне завдання) і консультації щодо їх оформлення;
- перед початком практики пройти в інституті інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- своєчасно прибути на об'єкт практики з відповідними документами, забезпечити роботу на місці практики відповідно до отриманих завдань та дотримуватись внутрішніх норм, які діють на базі практики;
- вивчити правила охорони праці та техніки безпеки, внутрішнього розпорядку і виробничої санітарії, що діють на підприємстві, та суворо їх дотримуватися;
- регулярно відвідувати консультації на кафедрі;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, що передбачені підготовленим і затвердженим індивідуальним планом, робочою програмою практики та рекомендаціями керівників від кафедри та підприємства задля засвоєння практичних навичок та вмінь;
- нести відповідальність за результати виконаної роботи;
- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з практики.

Під час проходження практики кожен здобувач вищої освіти повинен вести щоденник згідно з графіком та занотовувати одержані від керівників завдання та результати проведеної роботи, а в кінці надати щоденник керівнику практики від підприємства для перевірки і відмітки про виконання одержаного завдання. Під час відвідування підприємства керівником практики від інституту здобувач вищої освіти повинен показати йому щоденник для контролю. Несвоєчасне заповнення щоденника є порушенням трудової та навчальної дисципліни.

Режим робочого дня практиканта відповідає режиму робочого дня на

підприємстві. Під час проходження практики здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку та виконувати інші вимоги, встановлені на даному підприємстві. Вивчити та суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії. На практикантів, які не виконують програму практики, порушують правила внутрішнього розпорядку, керівники практики можуть накладати стягнення, про що повідомляється директору ВТЕІ ДТЕУ.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ) ПРАКТИКИ

Проходження виробничої (переддипломної) практики передбачає поглиблене і багатоаспектне (комплексне) обстеження об'єкта практики – підприємства, обраного базою практики з точки зору дослідження сучасного стану та результатів господарювання, потреб, можливостей та пріоритетних напрямів розвитку діяльності, а також виявлення проблем та перспектив його розвитку, що мають лягти в основу кваліфікаційної роботи.

При здійсненні комплексного обстеження підприємства-базы практики до здобувачів вищої освіти висуваються такі вимоги:

- дотримуватися принципів аналітичної роботи, які забезпечують об'єктивне оцінювання стану господарської діяльності підприємства;
- використовувати методики аналізу показників господарської діяльності, які викладені у навчальній та спеціальній літературі, нормативних документах органів державного управління тощо;
- використовувати достовірні та надійні джерела економічної інформації, підкріплюючи свої розрахунки посиланням на джерела отримання відповідної інформації;
- подавати максимально можливу конкретизацію чинників різного рівня, які вплинули на результати господарювання підприємства.

При оцінці перспектив подальшого розвитку об'єкту практики необхідно врахувати не тільки результати аналітичної роботи, але й передбачити більш раціональне використання усіх видів ресурсів і наявних резервів зростання ефективності господарської діяльності підприємства. Важливими умовами підвищення рівня обґрунтованості висновків та пропозицій за результатами практики є використання здобутків теорії, вітчизняного та зарубіжного досвіду організації роботи кращих підприємств, широке застосування сучасних комп'ютерних програм.

Необхідні аналітичні, планово-розрахункові та оціночні таблиці здобувач вищої освіти складає самостійно, виходячи з конкретних умов та особливостей діяльності підприємства.

У цей період здобувач має провести поглиблену комплексну діагностику підприємства, яке обрано як об'єкт практики та об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи. Здійснюється аналіз проблеми кваліфікаційної роботи, визначаються інформаційні засоби забезпечення досліджень та ознайомлення з методами, що будуть використані під час її написання. Здобувач вищої освіти повинен оцінити рівень організації виробництва в певній галузі, визначити достатність матеріалу для подальшого напрацювання з відповідної теми.

Для виконання завдань щодо підготовки до написання кваліфікаційної роботи потрібно зібрати необхідні аналітичні матеріали. Поряд з цим слід вивчити необхідні нормативні акти, проаналізувати відповідні напрями діяльності підприємства; ознайомитись з наявними інформаційними матеріалами щодо проблематики кваліфікаційної роботи.

Основними завданнями здобувача вищої освіти на цьому етапі практики є збір, поглиблений аналіз інформації і проведення експериментальних досліджень по темі кваліфікаційної роботи. Дана мета досягається:

- поглибленням теоретичних знань, одержаних у процесі навчання, вивченням спеціальної товарознавчої та іншої літератури, пов'язаної з проблематикою кваліфікаційної роботи;
- узагальненням матеріалів практики, які пов'язані з темою кваліфікаційної роботи;
- закріпленням знань і навичок оформлення документів, що регламентують діяльність суб'єктів підприємництва відповідно до направленості роботи;
- виконанням індивідуального завдання з кваліфікаційної роботи.

Після загального ознайомлення з підприємством практикант (здобувач вищої освіти) виконує завдання, які відповідають його спеціальності (освітній програмі) та тематиці кваліфікаційної роботи.

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання має націлювати здобувача вищої освіти на проведення самостійного наукового дослідження і накопичення інформації, потрібної йому для складання заліку з практики, виконання кваліфікаційної роботи, підготовки двох публікацій, доповідей на наукових семінарах та засіданні дискусійного клубу.

Індивідуальне завдання складається науковим керівником кваліфікаційної роботи, який у період практики контролює виконання даного завдання.

Під час виробничої (переддипломної) практики здобувачі вищої освіти здійснюють збір та опрацювання інформації відповідно до індивідуального завдання за темою кваліфікаційної роботи.

Для цього їм необхідно:

- зібрати та опрацювати необхідні аналітичні матеріали для виконання експериментальної частини кваліфікаційної роботи;
- зібрати необхідні нормативні та аналітичні матеріали згідно з проблематикою кваліфікаційної роботи у виробничих, торговельних підприємствах, органах державної влади, наукових, експертних організаціях та провести їх критичний аналіз;
- ознайомитись з існуючими інтернет-ресурсами з проблематики кваліфікаційної роботи, зокрема для оцінювання кон'юнктури ринку, узагальнення передового досвіду, проведення порівняльного аналізу тощо;
- підготувати в остаточному вигляді експериментальний розділ кваліфікаційної роботи і здати його науковому керівникові на рецензування;
- результати дослідження мають бути апробовані на науковій конференції і опубліковані у Віснику студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ.

Ефективність виконання індивідуального завдання значною мірою залежить від того, наскільки правильно зорієнтований здобувач вищої освіти на зміст практичного завдання, на його пріоритетні питання, а також на раціональний розподіл і використання часу, відведеного для проходження практики. Тому індивідуальне завдання повинне містити частину питань програми проведення наукового дослідження з теми кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти.

Виконання індивідуального завдання (обсягом до 20 сторінок з описом виконаної роботи згідно робочої програми виробничої (переддипломної) практики) сприятиме активізації діяльності здобувачів вищої освіти, розширенню їх світогляду, підвищенню ініціативи і робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Матеріали досліджень, які отримані та описані здобувачем вищої освіти, можуть бути використані для підготовки двох статей та написання розділів кваліфікаційної роботи освітнього ступеня «магістр», а також для формування рекомендацій та висновків за результатами виробничої (переддипломної) практики.

Запропоновані індивідуальні завдання націлюють на проведення самостійного наукового дослідження і накопичення інформації, потрібної здобувачеві вищої освіти для заповнення щоденника практики.

Повнота виконання індивідуального завдання та відповіді здобувачів вищої освіти на поставлені запитання оцінюються під час захисту практики.

Для здобувачів різних освітніх програм практика передбачає ряд відмінностей.

Для освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі» здобувачі вищої освіти впродовж терміну проходження практики повинні:

В митних установах Державної митної служби України (ДМСУ):

- вивчити результати організаційно-господарської діяльності митної установи;
- знати напрями економічного розвитку та митну політику держави;
- знати особливості нетарифного регулювання та дозвільної системи України;
- використовувати інструменти державного та митного регулювання вільного обігу товарів;
- вміти визначити міру правової відповідальності суб'єктів ЗЕД за порушення митних правил (ПМП);
- знати особливості митного оформлення специфічних вантажів;
- визначитись з напрямом і провести всебічний аналіз досліджуваної задачі з метою її вирішення;
- вивчити та вільно володіти методологією проведення досліджень;
- визначати та аналізувати ступінь впливу факторів на об'єкт дослідження, зокрема, класифікаційні ознаки та їх вплив на митну вартість товарів;

- проводити експертну оцінку властивостей товарів з метою встановлення їх класифікаційної належності та документально її оформляти;
- правильно нараховувати митні платежі;
- вміти оцінювати ефективність зовнішньоторговельних операцій (ЗТО).

У центральній митній лабораторії:

- визначати країну походження товарів, поданих для експертизи;
- оволодіти методологією проведення експертизи товарів визначеної групи;
- проводити лабораторні дослідження товарів, властивості яких є предметом спірних відношень між суб'єктами ЗЕД і ДМСУ;
- визначати код товарів за УКТЗЕД з наданням обґрунтованого висновку щодо самостійного рішення про класифікаційну належність товарів;
- визначати задачу наукового пошуку, об'єкт дослідження та розробити алгоритм дій для досягнення поставленої мети;
- провести комплекс робіт, пов'язаних з виконанням наведеного завдання.

В організації, що входить у дозвільну систему:

- знати правові аспекти застосування всіх форм нетарифного регулювання обігу товарів визначеної групи;
- знати процедуру отримання дозвільних документів суб'єктами ЗЕД на право здійснення зовнішньоторговельних операцій (ЗТО);
- вести облік зовнішньоекономічних контрактів;
- використовувати законодавчу базу і проводити експертизу сертифікованих товарів, які подані для митного оформлення з метою подальшого їх використання на території України;
- знати порядок та методологію проведення всіх видів контролю, який застосовують щодо товарів при ввезенні на територію чи вивезенні їх за межі України.

У брокерських організаціях:

- вивчити напрями діяльності брокерської організації;
- вміти визначати міру правової відповідальності суб'єктів ЗЕД за порушення правил оформлення документів з метою подальшого їх подання в митну установу;
- знати особливості митного оформлення специфічних вантажів, порядок та способи їх транспортного переміщення через кордон України;
- проводити експертну оцінку властивостей товарів з метою встановлення їх класифікаційної належності з їх документальним оформленням;
- знати особливості нетарифного регулювання та порядок отримання дозволу від відповідних установ на переміщення товарів за межі України;

- проводити експертизу та визначати митну вартість товарів з метою запобігання ПМП;
- ефективно співпрацювати з митною установою, в якій акредитована брокерська організація.

У виробничих підприємствах, які здійснюють зовнішньоторговельні операції:

- вміти аналізувати показники, що характеризують ЗЕД підприємства (випуск продукції, реалізації товарів, надання послуг) з визначенням завдань та ступенем їх виконання в структурних підрозділах;
- визначити та проаналізувати фактори, що впливають на формування товарної політики підприємства;
- надати узагальнену оцінку товарної політики підприємства та розробити схему її удосконалення на основі зробленого аналізу асортиментної політики підприємства;
- проаналізувати технологічний процес виробництва товарів певної групи з визначенням факторів, що негативно впливають на якість продукції;
- розробити рекомендації, спрямовані на поліпшення конкурентоспроможності продукції;
- розробити або оптимізувати діючу систему якості на підприємстві з метою її подальшого впровадження;
- знати особливості митного оформлення специфічних вантажів, порядок та способи їх транспортного переміщення через кордон України;
- проводити експертну оцінку властивостей товарів з метою встановлення їх класифікаційної належності з наступним їх документальним оформленням;
- знати особливості нетарифного регулювання та порядок отримання дозволу від відповідних установ на переміщення товарів за межі України;
- знати особливості застосування інструментів державного та митного регулювання щодо експорту товарів широкої номенклатури.

У митному ліцензійному складі (МЛС):

Вміти організувати роботу МЛС, в результаті чого:

- знати роль МЛС в ЗЕД та зберіганні товарів під митним контролем;
- знати нормативну базу, що регулює порядок організації, діяльності та закриття МЛС;
- вміти проводити процедуру одержання ліцензії від ДМСУ на відкриття МЛС у суб'єкта ЗЕД та порядок перереєстрації;
- засвоїти порядок та здійснення всіх видів операцій, що пов'язані зі зберіганням, продажем та транспортуванням товарів;
- проводити експертизу товарів, що підлягають зберіганню в МЛС;
- здійснювати перевірку та контроль за доставку вантажів транспортом з прикордонних митниць в митницю акредитації МЛС з метою визначення її ефективності;

- здійснювати митний контроль за товарами, що розміщені в МЛС за умови відсутності митного забезпечення на складі;
- знати права та обов'язки суб'єктів ЗЕД-власників МЛС;
- здійснювати митний огляд та оформлення товарів з метою їх відпуску у вільний обіг.

У торговельних підприємствах-учасниках ЗЕД:

- застосовувати інструменти вивчення внутрішнього та зовнішнього ринків товарів визначеної групи;
- проводити аналіз і прогнозувати можливі зміни у кон'юнктурі товарного ринку;
- оцінювати стан попиту на визначену групу товарів;
- визначати позицію товарів певної групи з аналізом їх характерних особливостей, що відрізняють їх від аналогів-конкурентів;
- знати порядок та особливості документального оформлення вантажів, порядок та способи їх транспортного переміщення через митний кордон України;
- проводити експертну оцінку властивостей товарів з метою встановлення їх класифікаційної належності з наступними їх документальним оформленням;
- знати особливості нетарифного регулювання та порядок отримання дозволу від відповідних установ на переміщення товарів за межі України;
- знати особливості застосування інструментів державного та митного регулювання щодо переміщення товарів широкої номенклатури через митний кордон України.

У підприємствах-посередниках:

- планувати та організовувати роботу на підприємстві щодо приймання, зберігання, підготовки до продажу товарів з урахуванням раціонального використання торговельного обладнання, складських і торговельних площ, інвентарю і тари;
- ефективно розміщувати торговельне обладнання, технічні засоби з урахуванням купівельних потоків та методів продажу, що застосовуються на підприємстві;
- здійснювати контроль за дотриманням умов зберігання, транспортування, правил та порядку реалізації товарів;
- вивчити процес товаропросування на підприємстві з метою його оптимізації;
- ефективно організовувати внутрішні складські операції;
- вміти організовувати інфраструктуру обслуговування;
- орієнтуватись у виборі та впроваджувати прогресивні технології товароруху;
- оцінювати ефективність організації торговельно-технологічного процесу на підприємстві;
- знати особливості оформлення товарів, порядок та способи їх транспортного переміщення через митний кордон України;

- проводити експертну оцінку товарів, що переміщуються через кордон України з метою встановлення їх класифікаційної належності та документально їх оформляти;

- знати особливості нетарифного регулювання та порядок отримання дозволу від відповідних установ на переміщення товарів як на територію України, так і за її межі;

- знати особливості застосування інструментів державного та митного регулювання щодо переміщення товарів широкої номенклатури.

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти, використовуючи одержані теоретичні знання, набувають практичних вмінь і, за узгодженням з начальником підрозділу митної установи, підприємства чи організації, можуть виконувати обов'язки службовців, визначені відповідними посадовими інструкціями. Крім того, здобувачі вищої освіти, вивчаючи досвід роботи підрозділів митного органу, установи, підприємства чи організації, формують базу даних і збирають матеріали для написання кваліфікаційної роботи.

Якщо здобувач вищої освіти проходить практику за межами ДМСУ, то програма та графік проходження практики складається відповідно до специфіки діяльності підприємства чи організації з урахуванням завдань наукових досліджень за обраним напрямом.

Для освітньої програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» робоча програма виробничої (переддипломної) практики передбачає комплексне дослідження: факторів формування споживчих властивостей, показників якості та конкурентоспроможності споживчих товарів, аналіз комерційної діяльності базового підприємства, логістичних каналів розподілу; організації та технології провадження біржової торгівлі, використання сучасних систем розвитку електронної біржової торгівлі та інших питань пов'язаних з об'єктами та метою кваліфікаційної роботи.

Здобувачі освітнього ступеня «магістр» під час проходження практики повинні:

- дотримуватись принципів аналітичної роботи з використанням достовірних джерел інформації, які забезпечують об'єктивну оцінку стану діяльності підприємства;

- оволодіти методиками та правилами аналізу показників господарської діяльності, які викладені у навчальній та спеціальній літературі, нормативних документах органів державного управління, лекціях тощо;

- визначити кількісну оцінку впливу факторів на розмір прибутку від комерційної діяльності підприємства;

- оволодіти методиками розрахунків на біржах реального товару, розрахунків за спотовими та форвардними угодами на товарних біржах;

- проводити клірингові розрахунки на ринку ф'ючерсних угод та на ринку цінних паперів;

- оволодіти системою показників моніторингу кон'юнктури біржового ринку;

– на основі експериментальних результатів наукових досліджень запропонувати: шляхи оптимізації асортименту споживчих товарів, підвищення їх якості, що забезпечує високу ефективність комерційної діяльності підприємства; шляхи вирішення основних завдань та актуальних проблем біржової діяльності на сучасному етапі.

На основі проведеного аналізу та виявлення факторів, що впливають на ефективність:

– комерційної діяльності підприємства, розробити заходи щодо вдосконалення системи управління асортиментною і ціновою політикою на підприємстві, підвищення якості споживчих товарів відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO серії 2001, а також забезпечення конкурентоспроможності продукції вітчизняного виробництва.

– удосконалення механізму функціонування біржового ринку в Україні, розробити заходи щодо законодавчо-правового характеру сприяння та регулювання розвитку біржового товарного ринку; економічної стабільності й гармонізації економічних інститутів підприємців-виробників продукції та інститутів ринкової економіки, у тому числі бірж; страхування фінансових ризиків і гарантії виконання біржових контрактів; участь вітчизняних бірж у роботі міжнародної біржової інфраструктури; всебічне впровадження електронних торговельних біржових систем.

Проходження виробничої (переддипломної) практики здійснюється за наступними етапами (табл. 1).

Таблиця 1 – Етапи проходження виробничої (переддипломної) практики для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньої програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

№ етапу	Зміст етапу
1	2
1	Ознайомлення з підприємством. Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці
1.1	Ознайомлення зі структурою підприємства та організацією його діяльності
1.2	Ознайомлення з функціональними обов'язками керуючих відділеннями та спеціалістів різних рівнів управління
1.3	Аналіз основних економічних показників господарської діяльності підприємства
2	Визначення якості споживчих товарів (певної групи) відповідно до вимог державних і міжнародних стандартів та іншої нормативної документації
3	Здійснення контролю за дотриманням правил зберігання на складах, базах, у магазинах
4	Дослідження комерційної діяльності підприємства
4.1	Дослідження товарного асортименту
1	2
4.2	Дослідження системи дистрибуції
4.3	Вивчення попиту та управління товарною пропозицією

4.4	Оцінка ефективності закупівельної діяльності
4.5	Дослідження заходів щодо формування попиту та стимулювання збуту
4.6	Дослідження та аналіз організації й управління логістикою на досліджуваному підприємстві
4.7	Організація і технологія біржової торгівлі:
5	Оформлення щоденника з урахуванням проведеного аналізу, визначення проблем в організації господарської діяльності та обґрунтування напрямів удосконалення

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти досліджують і аналізують наступні питання.

1. Ознайомлення з підприємством:

1.1. Ознайомлення зі структурою підприємства та організацією його діяльності

Здобувач вищої освіти повинен ознайомитися зі Статутом підприємства, з обсягом та характером його господарської діяльності, організаційною структурою.

Особливу увагу слід звернути на:

- тип підприємства, форму власності, відомчу підпорядкованість;
- організаційно-правову характеристику; цілі, завдання підприємства, види його діяльності, організаційну структуру управління;
- характеристику господарської діяльності (спеціалізацію підприємства, переважні види бізнес-операцій, інші види діяльності);
- характеристику інструктивних, нормативних та методичних матеріалів, які використовуються на підприємстві, їх якість та повноту;
- характеристику чисельності, складу та кваліфікації працівників підприємства, укомплектованості персоналу.

Ці дані в подальшому здобувач повинен використати при написанні кваліфікаційної роботи.

1.2. Ознайомлення з функціональними обов'язками керівників та спеціалістів різних рівнів управління

Здобувачу вищої освіти необхідно ознайомитися із функціональними обов'язками заступника директора з комерційної роботи (комерційного директора), завідувача (керуючого) торговим (товарним, комерційним тощо) відділом, завідувача секцією, відділу з продажу товарів, завідувача складом, експерта із зовнішньоекономічних питань, державного експерта, професіонала з контролю за якістю, фахівця із стандартизації, сертифікації та якості, фахівця-аналітика з дослідження товарного ринку, логіста, мерчандайзера, супервайзера, фахівця з біржової торгівлі (брокера, дилера), фахівця з біржових операцій аукціоніста (ліцитатора), торговельного брокера (маклера). та ін. Для цього здобувачу вищої освіти необхідно:

- вивчити положення про структурний підрозділ (товарний, торговий відділ, маркетингової служби, служби збуту, відділ біржових операцій, відділ незалежної експертної грошової оцінки, відділ планування, координації та розвитку та ін.);

- ознайомитись із посадовими інструкціями службових осіб;
- ознайомитись із інструктивно-нормативною документацією, що використовується на робочих місцях посадових осіб з комерційної діяльності, товарознавства, логістики, фахівця з біржової торгівлі, фахівця з біржових операцій та ін.;
- вивчити форми і методи взаємовідносин між посадовими особами, а також структурними підрозділами;
- знати методи і форми роботи керівників підрозділів із підлеглими і їх колективами; порядок надання розпоряджень, прийняття комерційних рішень; контроль за термінами та якістю їх виконання;
- знати форми звітності на певній ділянці комерційної та логістичної роботи, біржової діяльності, вміти скласти відповідні документи.

Під час проходження практики здобувачу вищої освіти доцільно відвідувати збори, наради, що проводять на підприємстві за участю відповідних фахівців.

1.3. Аналіз основних економічних показників господарської діяльності підприємства

Аналізуючи основні показники господарської діяльності підприємства, здобувач вищої освіти під час практики повинен:

- вивчити, проаналізувати джерела інформації, яка використовується для аналізу товарообороту, товарних запасів, надходження товарів на підприємство;
- проаналізувати основні показники господарської діяльності підприємства: обсяг та структуру товарообороту, валового доходу і його рівня, різних видів витрат та їх рівень, обсяг і структуру товарних запасів і товарооборотність, прибуток підприємства тощо;
- проаналізувати динаміку основних показників господарської діяльності не менше, ніж за 3 роки;
- оцінити стан сформованості асортименту товарів та управління ним за допомогою розрахунку динаміки показників розміру, структури й оборотності товарних запасів, частку марочних товарів у номенклатурі підприємства та з'ясувати вплив відомих марок, що пропонуються споживачам, на загальний імідж підприємства;
- проаналізувати необхідний та можливий обсяг виробництва та реалізації продукції, організації збутової діяльності підприємства (для виробничого підприємства);
- вивчити організацію закупівлі товарів, надати характеристику системи показників, що характеризують обсяги, структуру закупівлі товарів;
- провести аналіз кількості та швидкості реалізації товарів окремих постачальників, обсягів закупівлі мінімальної партії товарів, дослідити та проаналізувати надходження і реалізацію товарів існуючих постачальників, вивчити тенденції сезонності у споживанні різних товарних груп, провести аналіз обсягу та частоти закупівлі товарів, які реалізуються підприємством (для підприємств торгівлі);

- провести аналіз звіту про фінансовий стан біржової діяльності (Баланс, Форма- №1);
- проаналізувати фінансові результати біржової діяльності (форма № 2), а саме такі показники, як чистий дохід від реалізації продукції, чисті зароблені страхові премії, валовий прибуток/збиток, фінансові результати від операційної діяльності, фінансовий результат до оподаткування, чистий фінансовий результат;
- проаналізувати звіт про власний капітал (форма № 4);
- проаналізувати продуктивність праці працівників підприємства;
- виявити резерви розвитку товарообороту та покращення його асортиментної структури, підвищення прибутку тощо.

2. Визначення якості споживчих товарів (певної групи) відповідно до вимог державних і міжнародних стандартів та іншої нормативної документації повинно здійснюватись на основі виконання наступних завдань:

- збір вихідної інформації про проходження та якість товарів;
- товарознавчий аналіз товарів для прийняття необхідних рішень;
- розробка альтернативних варіантів щодо подальшого використання товарів з урахуванням товарознавчої оцінки;
- експертиза якості товарів різних виробників;
- оцінка нормативної документації з точки зору її відповідності міжнародним стандартам;
- оцінка якості і комплектності товару, упаковки, тари, маркування;
- визначення ступеня безпечності та екологічності тари;
- удосконалення системи управління якістю товарів у процесі товароруху;
- визначення критичних контрольних точок безпечності товарів відповідно до системи НАССР;
- встановлення оптимальних режимів і умов зберігання споживчих товарів, а також способів їх реалізації, що забезпечують максимальну збереженість споживчих властивостей;
- визначення рецептурного складу харчових продуктів;
- розробка рецептур нових харчових продуктів підвищеної біологічної цінності для оздоровчого харчування та визначення їх якості в процесі зберігання, встановлення гарантованих термінів зберігання;
- розробка нормативної документації на нові види споживчих товарів з урахуванням вимог міжнародних стандартів ISO 2001;
- вдосконалення системи управління асортиментом товарів;
- визначення конкурентоспроможності товарів вітчизняного та зарубіжного виробництва;
- розробка заходів і рекомендацій щодо запобігання виникнення та зниження втрат маси і якості товарів в процесі їхнього товароруху.

3. Здійснення контролю за дотриманням правил зберігання на складах, базах, у магазинах:

- контроль забезпечення підприємства (магазину, бази, складу) необхідним технологічним обладнанням для зберігання товарів;
- оперативний контроль за дотриманням режимів зберігання товарів;
- впровадження і раціональне використання сучасних технічних засобів і тари поліпшення зберігання товарів.

4. Дослідження комерційної діяльності підприємства:

4.1. Дослідження товарного асортименту:

- визначити коефіцієнта новизни (поновлення) асортименту товарів, за допомогою якого охарактеризувати інноваційну політику підприємства торгівлі (використати при цьому поняття життєвого циклу товарів);
- назвати особливості маркетингових заходів підприємства стосовно окремих товарів залежно від етапу їх життєвого циклу;
- визначити конкурентоспроможність окремих товарів досліджуваного підприємства;
- розробити пропозиції щодо удосконалення товарної політики досліджуваного підприємства та підвищення конкурентоспроможності його товарів.

4.2. Дослідження системи дистрибуції:

- оцінити рівень каналів розподілу досліджуваного підприємства (прямі, непрямі чи комбіновані), проаналізувати їх особливості та динаміку структури у досліджуваному періоді. Охарактеризувати типи посередників, описати взаємовідносини між дистрибуторами;
- здійснити аналіз типів конкуренції в каналах розподілу;
- охарактеризувати критерії, що вплинули на вибір каналів розподілу: особливості ринку, товарів, підприємства, рівень конкуренції.

4.3. Вивчення попиту та управління товарною пропозицією:

Під час практики здобувачі вищої освіти досліджують і визначають потреби підприємства в товарах. Для цього потрібно:

- здійснити аналіз реалізованого і незадоволеного попиту та попиту, що формується;
- дослідити ритмічність та сезонність реалізації товарів (продукції, послуг);
- скласти прогноз обсягів попиту на певні товари;
- проаналізувати дотримання асортиментних переліків товарів на підприємстві та їх відповідність асортиментному плану реалізації товарів на підприємстві.

4.4. Оцінка ефективності закупівельної діяльності:

Практикант повинен оцінити рівень комерційної роботи з питань закупівельної діяльності підприємства, визначити її основні напрями у взаємозв'язку з маркетинговими дослідженнями та планово-економічною діяльністю. Для цього потрібно:

- проаналізувати основні й додаткові джерела постачання товарів по окремих товарних групах (або конкретному товару);
- охарактеризувати систему господарських зв'язків підприємства з постачальниками, порядок укладання угод;

- проаналізувати методи закупівель товарів, які застосовують на підприємстві;
- розрахувати ефективність комерційних угод по закупівлі товару в різних постачальників;
- провести аналіз надходження та закупівлі товарів у попередніх періодах, а також загального обсягу та асортиментної структури надходження товарів;
- провести аналіз відповідності фактичного обсягу надходження товарів укладеним договором на поставку товарів;
- проаналізувати ритмічність та рівномірність фактичного обсягу надходження товарів укладеними договорами на поставку товарів;
- проаналізувати ритмічність та рівномірність надходження товарів за окремими періодами, частоту поставки та дотримання графіків завезення товарів;
- вивчити і оцінити форми та методи контролю за виконанням договорів та надходження товарів, що застосовуються на підприємстві;
- розробити пропозиції щодо удосконалення закупівельної діяльності на підприємстві.

4.5. Дослідження заходів щодо формування попиту та стимулювання збуту:

- вивчити практику організації діяльності рекламної служби підприємства;
- охарактеризувати форми та методи стимулювання продажу товарів, що застосовує підприємство, спрямовані на споживачів, посередників та продавців;
- визначити ефективність рекламних кампаній, рекламної діяльності підприємства тощо.

4.6. Дослідження та аналіз організації й управління логістикою на досліджуваному підприємстві:

- вивчити управління матеріальними ресурсами на підприємстві, організацію та контроль складського господарства, збуту продукції, запасів та транспортування на підприємстві;
- дослідити використання логістичної інформаційної системи;
- детально описати та проаналізувати всі заходи щодо переміщення, зберігання товарів на даному підприємстві та їх розподілу;
- проаналізувати прийняті логістичні рішення та оцінити їх економічну ефективність;
- виявити недоліки в управлінні підприємством, виходячи з логістичної концепції управління;
- надати пропозиції щодо оптимізації руху та використання матеріальних та інших потоків на підприємстві;
- запропонувати логістичну стратегію в області просування товарів;
- надати пропозиції щодо оптимізації асортименту та якості досліджуваних товарів.

4.7. Організація і технологія біржової торгівлі:

- знайомитись та вивчити основні операції біржового процесу;
- вивчити новітні технології в біржовій торгівлі;
- вивчити Порядок та правила ведення біржових торгів;
- ознайомитись з біржовою сесією та процедурою біржового торгу;
- з'ясувати роль та функції маклера під час біржових торгів;
- засвоїти порядок укладання угоди;
- вивчити види та форми біржових аукціонів;
- вивчити Правила котирування цін на біржі;
- уміти розраховувати систему аналітичних показників біржі;
- запропонувати напрями розвитку біржової діяльності на організованому товарному ринку.

РОЗДІЛ 4. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ) ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну виробничої (переддипломної) практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики.

Формою звітності здобувача вищої освіти за результатами проходження практики є складання заліку за наявності відповідним чином оформленого щоденника, підписаного з відгуком і оцінкою роботи здобувача вищої освіти під час виконання програми практики безпосереднім керівником від бази практики.

При складанні заліку за результатами проходження практики здобувач вищої освіти зобов'язаний досконало володіти інформацією про виконання всіх розділів програми практики, робити висновки та пропозиції тощо.

Залік з практики складається здобувачем вищої освіти за наявності позитивного висновку керівника практики від бази практики.

Викладач-керівник виробничої (переддипломної) практики приймає залік у здобувача вищої освіти відповідно до діючої в інституті системи оцінювання знань, на базах практики протягом останніх 3-х днів або в інституті не пізніше 3-го робочого дня після завершення практики за графіком деканату, який розміщений на сайті ВТЕІ ДТЕУ.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики або не встиг скласти залік у визначені терміни без поважних причин, за поданням кафедри відраховується із закладу вищої освіти.

Результат заліку за практику заноситься до відомості підсумкового контролю знань, щоденника, залікової книжки, індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти за підписом викладача-керівника практики.

Інформація про хід виробничої (переддипломної) практики та її підсумки обговорюються на засіданні кафедри товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва, а загальні підсумки розглядаються на засіданні вченої ради факультету торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування не менше одного разу протягом навчального року.

Під час визначення рівня академічної успішності для отримання диплома разом з іншими оцінками здобувача вищої освіти враховується результат заліку з практики.

Знання здобувачів вищої освіти оцінюються за 100-бальною системою (табл. 2).

Таблиця 2 – Критерії оцінювання результатів виробничої (переддипломної) практики

Кількість балів	Критерії оцінки
1	2
90-100	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щоденник містить опис виконаних здобувачем під час практики робіт. 2. Здобувач виконав 100 % програми практики. 3. Цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповіді на поставлені запитання.
82-89	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щоденник містить опис виконаних здобувачем під час практики робіт. 2. Здобувач виконав не менше 90 % програми практики; 3. Цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповіді на поставлені запитання; 4. Допускає одну-дві несуттєві (непринципові) помилки, самостійно їх виправляє.
75-81	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щоденник містить опис виконаних здобувачем під час практики робіт. 2. Здобувач виконав не менше 80 % програми практики. 3. Грамотно надає відповіді, але допускає одну, дві несуттєві (непринципові) помилки, які під керівництвом викладача виправляє.
69-74	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щоденник містить опис виконаних здобувачем під час практики робіт. 2. Здобувач виконав не менше 70 % програми практики. 3. Виявляє знання й розуміння основних положень матеріалу, але відповідає неповно, непослідовно.
60-68	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щоденник містить опис виконаних здобувачем під час практики робіт. 2. Здобувач виконав не менше, ніж 60 % програми практики. 3. Виявляє знання й розуміння основних положень матеріалу, але відповідає неповно, непослідовно. 4. Допускає неточності у визначенні понять, не вміє доказово обґрунтувати свою думку
35-59	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щоденник містить опис виконаних здобувачем під час практики робіт. 2. Здобувач виконав більше 50 % програми практики. 3. Не володіє методикою ведення обліково-аналітичних робіт. 4. Допускає принципові помилки при вирішенні типових ситуацій. 5. Не відповідає на основні та додаткові запитання викладача
1-34	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щоденник містить опис виконаних здобувачем під час практики робіт. 2. Здобувач виконав менше, ніж 50 % програми практики. 3. Демонструє повне незнання та нерозуміння матеріалу, не відповідає на поставлені запитання

РОЗДІЛ 5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Для освітньої програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Нормативно-правові акти

1. Про товарну біржу : Закон України від 10.12.1991 № 1956-XII.
Дата оновлення: 30.06.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>.
2. Господарський кодекс України від 10.01.2003 № 436-IV. Дата оновлення: 12.01.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Податковий кодекс України від 04.12.2010 № 229, (№ 229-230).
Дата оновлення: 07.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг : Закон України від 06.02.2003 № 1953-IX. Дата оновлення: 14.12.2021р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>.
5. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. Дата оновлення: 05.08.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
6. Про товарну біржу : Закон України від 10.12.1991 № 1956-XII.
Дата оновлення: 30.06.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>.
7. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1024-XI.
Дата оновлення: 01.07.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
8. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.96 № 237/96-ВР. Дата оновлення: 12.11.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.96 № 274/96-ВР
Дата оновлення: 17.11.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України від 06.07.95 № 266/95-ВР. Дата оновлення: 15.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Про охорону праці : Закон України від 14.10.92 № 2695-XII. Дата оновлення: 15.07.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
12. Про рекламу : Закон України від 03.07.96 № 271/96-ВР. Дата оновлення: 10.09.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Про транспортно-експедиторську діяльність : Закон України від

30.07.2004 № 271/96-ВР. Дата оновлення: 03.12.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>

14. Про сертифіковані товарні склади та прості і подвійні складські свідоцтва : Закон України від 30.07.2005 № 271/96-ВР. Дата оновлення: 15.04.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2286-15#Text>

15. Про вдосконалення виставково-ярмаркової діяльності в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2007 № 1065. Дата оновлення: 06.11.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-2007-%D0%BF#Text>

16. ДСТУ 4303:2004. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. Київ : Держспоживстандарт України. 2005. 30 с. URL: <file:///C:/Users/Vitaliy/Downloads/dsty%204303-2004.pdf>

17. Правила торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами. Наказ Міністерства економіки України від 19.04.2007 № 104. Дата оновлення: 16.06.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#Text>

18. Правила продажу товарів магазинами безмитної торгівлі. Наказ Міністерства юстиції України від 07.04.2011 № 287. Дата оновлення: 16.06.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0723-11#Text>

19. Порядок провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833. Дата оновлення: 06.03.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF#Text>

20. Правила продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями : Наказ Міністерства економіки України від 19.10.2007 р. № 1181/14448. Дата оновлення: 16.06.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1181-07#Text>

21. Правила торгівлі у розстрочку фізичним особам: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2011 р. № 383. Дата оновлення: 30.03.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383-2011-%D0%BF#Text>

22. Правила роботи дрібнороздрібної торговельної мережі: Наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 23.07.1996 р. № 372/1397. Дата оновлення: 16.06.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0372-96#Text>

23. Правила торгівлі на ринках : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 22.03.2002 р. № 288/6576. Дата оновлення: 16.06.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-02#Text>

24. Правила перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні : Наказ Міністерства транспорту України від 14.10.1997 № 363. Дата оновлення: 03.06.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98#Text>

Для освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі»

Нормативні та інструктивні матеріали

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
2. Про Митний тариф України : Закон України від 04.06.2020 № 674-ІХ. Дата оновлення: 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20>
3. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VІ. Дата оновлення: 21.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон : Постанова КМУ від 24 жовтня 2002 р. № 1569. Дата оновлення: 26.11.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1569-2002>
6. Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності : Постанова КМУ від 21 травня 2012 р. № 28-2012-п. Дата оновлення: 14.11.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2012>
7. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними : Постанова КМУ 451 від 21.05.2012 р. Дата оновлення: 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2012-п>
8. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій : Постанова КМУ від 21 травня 2012 р. № 450. Дата оновлення: 07.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-п>
9. Про утворення територіальних органів Державної митної служби : Постанова КМУ від 02 жовтня 2019 р. № 858. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2019-п>
10. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа : Наказ Міністерства фінансів України № 631 від 30.05.2012 р. Дата оновлення: 14.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12>
11. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа : Наказ Міністерства фінансів України № 651 від 30.05.2012 р. Дата оновлення: 08.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12>
12. Про затвердження Порядку взаємодії структурних підрозділів та територіальних органів Державної фіскальної служби України із Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС під

час проведення досліджень (аналізів, експертиз), Нормативів взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (експертизи), форм акту про взяття проб (зразків) товарів та висновку : Наказ Міністерства фінансів України від 02 грудня 2016 р. № 1058. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1693-16>

13. Про затвердження Форми декларації митної вартості та Правил її заповнення : Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 2012 року № 599. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0984-12>

14. Про затвердження Переліку кодів країн світу для статистичних цілей : Наказ Державної служби статистики України від 08 січня 2020 р. № 32. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2020/32/32_2020.htm

15. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій : Наказ Міністерства фінансів України від 20 вересня 2012 року № 1011. Дата оновлення: 11.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1011201-12>

16. Про затвердження Переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття : Наказ МФУ від 13 серпня 2020 р. № 502. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE35302.html

17. Деякі питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій окремих типів : Постанова Кабміну від 5 серпня 2020 р. № 681. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/681-2020-%D0%BF#Text>

18. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій окремих типів : Наказ МФУ від 22 грудня 2020 р. № 795. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-21#Text>

РОЗДІЛ 6. ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Ф-7.5.1-112

ДОГОВІР № _____
про проведення практики здобувачів
закладу вищої освіти

м. Вінниця _____

_____ 20 ____

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету (далі – заклад вищої освіти) в особі директора Замкової Наталії Леонідівни діючого на підставі Положення про ВТЕІ ДТЕІ та Довіреності № 14/28 від 01.02.2022 року, і з другої сторони,

_____ (назва підприємства, організації, установи)

(далі – база практики), в особі

_____ (посада)

_____, діючого на підставі

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (далі – сторони),

(статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою договір:

1 База практики зобов'язується:

1.1 Прийняти здобувачів вищої освіти на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	ПІБ здобувача	Спеціальність, освітня програма	Курс	Вид практики	Кількість здобувачів	Термін практики (початок – кінець)

1.2 Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3 Створити належні умови для виконання здобувачами вищої освіти робочої програми практики, не допускати їх використання до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають робочій програмі практики та майбутньому фаху.

1.4 Забезпечити здобувачів вищої освіти умовами безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати здобувачів вищої освіти які проходять практичну підготовку безпечних методів праці.

1.5 Надати здобувачам вищої освіти які проходять практичну підготовку можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформацією про діяльність підприємства, необхідною для виконання робочої програми практики.

1.6 Забезпечити облік виходів на практичну підготовку здобувачів вищої освіти. Про всі порушення трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти інститут.

1.7 Після закінчення практики надати характеристику на кожного здобувача вищої освіти який проходить практичну підготовку, в котрій відобразити виконання робочої програми практики.

1.8 Надати здобувачам вищої освіти можливість збору інформації для курсових робіт та кваліфікаційних робіт (проектів) щодо діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею.

1.9 Додаткові
умови _____

2 Інститут зобов'язується:

2.1 До початку практики надати базі практики для погодження робочу програму практики, а не пізніше, ніж за тиждень – список здобувачів вищої освіти, яких направляють на практику.

2.2 Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3 Сприяти додержання здобувачами вищої освіти трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися зі здобувачами вищої освіти під час проходження практики.

2.4 Інститут зобов'язується не розголошувати використану інформацію про діяльність підприємства шляхом знищення курсових робіт, кваліфікаційних робіт (проектів) у встановленому порядку.

3 Відповідальність сторін за невиконання договору.

3.1 Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації та проведення практики згідно із чинним законодавством про працю в Україні.

3.2 Усі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються у встановленому порядку.

3.3 Договір набуває законної сили після його підписання сторонами і діє до кінця проходження практики згідно з календарним планом.

3.4 Договір складений у двох примірниках: для - бази практики та закладу вищої освіти.

3.5 Місцезнаходження:

заклад вищої освіти: 21050 м. Вінниця, вул. Соборна, 87

база практики: _____

Підписи та печатки

Від закладу вищої освіти:

_____ Наталія ЗАМКОВА

(підпис)

_____ 20 ____

Від бази практики:

(підпис)

(власне ім'я та прізвище)

_____ 20 ____

ДОДАТОК Б

Ф-7.5.1-30

**Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут**

Місце кутового штампа
закладу вищої освіти

КЕРІВНИКУ

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

/є підставою для зарахування на практику/

Згідно з договором від _____ 20__ року № _____,

який укладено

(повне найменування підприємства, організації, установи)

направляємо на практику здобувачів вищої освіти _____ курсу, які навчаються за спеціальністю, спеціалізацією/освітньою програмою _____

Назва практики

Строки практики з _____ 20__
по _____ 20__

Керівник практики від кафедри _____

(посада, прізвище, власне ім'я)

ПРІЗВИЩА, ІМЕНА ТА ПО БАТЬКОВІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Заступник директора з
навчально-методичної роботи

_____ (підпис)

_____ (власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Завідувач практики (виробничої)
практики _____

_____ (підпис)

_____ (власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

ДОДАТОК В

Ф-7.5.1-113

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут

ПАСПОРТ БАЗИ ПРАКТИКИ

для здобувачів вищої освіти за спеціальністю, спеціалізацією/освітньою програмою

(назва)

ПОВНА НАЗВА ПІДПРИЄМСТВА (ОРГАНІЗАЦІЇ,
УСТАНОВИ)

Організаційно-правова
форма

господарське товариство (акціонерне, з обмеженою відповідальністю), приватне підприємство, державне підприємство
тощо

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Поштова адреса:

• поштовий
індекс

• область,
район

• населений
пункт

• вулиця,
будинок

Міжміський код, телефон та факс

Електронна
адреса

Адреса сайту в мережі Інтернет

КЕРІВНИК ПІДПРИЄМСТВА
(ОРГАНІЗАЦІЇ,
УСТАНОВИ)

(підпис)

(прізвище та власне ім'я)

20

М.П.

**Характеристика підприємства (організації, установи)
відповідно до вимог програми практики:**

1. Рік заснування _____

2. Форма власності _____
(державна, приватна, колективна та ін..)

3. Приналежність до об'єднань _____
(найменування та місцезнаходження)

4. Організаційна структура _____
(підрозділи, дочірні підприємства, філії, представництва та інші відокремлені структурні підрозділи)

5. Типи підприємства (для підприємств ресторанного господарства) _____

6. Організація бухгалтерського обліку та фінансової звітності _____

7. Основні види економічної діяльності (із зазначенням КВЕД) _____

8. Товарна спеціалізація або основні види продукції (роботи, послуги) _____

9. Основні ринки діяльності та клієнтура _____

10. Основні показники балансу на початок та на кінець звітного періоду (календарного року), тис. грн.:

– зареєстрований (статутний) капітал _____

– власний капітал _____

– вартість активів _____

у т.ч. залишкова вартість основних засобів _____

11. Основні показники фінансово-господарської діяльності за звітний період (рік), тис. грн.:

– чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) _____

– фінансовий результат від операційної діяльності _____

– чистий прибуток (збиток) _____

12. Середньоспискова чисельність працівників за звітний період (рік), осіб

13. Відомості про наявну матеріально-технічну базу (магазини, цехи, складські приміщення, автопарк тощо) _____

14. Дані про дату і місце оприлюднення фінансової інформації за останній звітний період (за наявності) _____

– розміщена на сайті у мережі Інтернет _____ (адреса сайту)

15. База практики відповідає/ не відповідає робочій програмі практики (підкреслити)

Завідувач кафедри _____ / _____
(підпис) (прізвище та власне ім'я)

_____ 20____

ДОДАТОК Г

Ф-7.5.1-29

**Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)

здобувача вищої освіти

_____ (прізвище та власне ім'я)

Факультет

Кафедра

Спеціальність, спеціалізація / освітня програма

_____ (назва)

_____ курс, група _____

Здобувач вищої освіти

(прізвище та власне ім'я)

прибув на підприємство, організацію,
установу _____

_____ 20__ року

(підпис)

(посада, прізвище та власне ім'я відповідальної особи)

М.П.

Вибув з підприємства, організації,
установи _____

_____ 20__ року

(підпис)

(посада, прізвище та власне ім'я відповідальної особи)

М.П.

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики						Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Керівники практики:
від закладу вищої освіти

_____ (підпис) _____ (прізвище та власне ім'я)

від підприємства, організації, установи

_____ (підпис) _____ (прізвище та власне ім'я)

М.П.

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

**Висновок керівника практики від закладу вищої освіти
про проходження практики**

Дата складання заліку: _____ 20____ року

Оцінка:
за шкалою КНТЕУ (кількість балів) _____

Керівник практики від
інституту

(підпис)

(прізвище та власне ім'я)

ДОДАТОК Д

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва

Спеціальність _____

Освітня програма _____

Курс _____

Група _____

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

_____ (прізвище, власне ім'я)

1. Тема кваліфікаційної роботи _____

2. Строк здачі здобувачем вищої освіти індивідуального завдання

3. Вихідні дані до індивідуального завдання

4. Дата видачі індивідуального завдання

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва індивідуального завдання	Строк виконання етапів індивідуального завдання	Примітки

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис) (прізвище та власне ім'я)

Керівник
кваліфікаційної роботи

_____ (підпис) (прізвище та власне ім'я)

Керівник практики

_____ (підпис) (прізвище та власне ім'я)

Завідувач кафедри

_____ (підпис) (прізвище та власне ім'я)

Дата здачі _____ 20____ року